

בגמ': גנב ונתן במתנה משלם תשלומי ארבעה וחמשה. **באוה"ח** הק פ' משפטים עה"פ אם המצא תמצא בידו הגנבה כתב שלא דוקא מכר או טבח אלא ה"ה נתן או אבד כל שיצאה מרשותו וכן מוכח בש"ס להדיא. ובס' שפתי מהר"ש (ענגעל) מקשה דבמהרי"ט בקידושין (מב:): כתב דהחיוב של טביחה ומכירה הוא רק משום שנהנה משל חבירו, ומש"ה גם בטבח ע"י מי שאינו בר שליחות חייב דעכ"פ נהנה משל חבירו, ולפי"ז באבדו דליכא הנאה אינו צריך להתחייב.

והנה לדבריו צ"ע דהא במשנה (ע.) אי' גנב וטבח לכלבים חייב דו"ה, וכתב רש"י דדחשיב שחיטה ראויה דאי בעי מצי אכיל מיניה, ולדעת המהרי"ט הו"ל פטור מכיון שהוא לא נהנה ועל הנאה שאי בעי מצי אכיל אינם חייבים, אלא ע"כ שהמהרי"ט אינו מיירי כשהוא בעצמו שוחט שחייב מטעם נהנה, אלא אז חייב כי זה גזה"כ שטובח חייב ואפי' שאינו נהנה כגון ששחט ולא אכל את הבהמה ג"כ חייב, אלא אם שחט ע"י שליח שאז הוא בעצמו לא שחט, כיון שנהנה ממנו, אז חייב מטעם נהנה, אבל כשהוא בעצמו שוחט אי"צ לטעמים למה חייב, וא"כ אם אבד והוציא מרשותו הגם שלא נהנה מזה, אבל היות שהוא בעצמו עשה זאת חייב.

ובט"ל תורה מקשה דאם לא נמצא בידו שמתה או נתנבלה שאז אין חייבים, וא"כ למה כתב האוה"ק שאם אבד חייבים. ונ"ל דהרשב"א מביא תי' הראב"ד למה אם נתן מתנה משלם דו"ה הלא מתנה אינו כמכר, ותי' דמ"מ נשתרש בחטא כטביחה ומכירה. היוצא מזה דאפי' שאינו נחשב כמכירה עכ"ז היות שהוא משתרש בחטא כבר חייב, א"כ י"ל כוונת האוה"ק שאבדו בידיים (או שהפקיר) וחייב ע"ז שנשתרש בחטא שהוציא מרשותו והוי כמו מתנה. (ומה שאין חייבים בשחט שחיטה שאינו ראוי' מטעם שנשתרש בחטא, כי זה גזה"כ שאם שוחט צריך שיהא שחיטה ראוי').

(הרה"ח ר"מ ניימן שיחי' - ב"ב)

★★

בגמ': אף על גב דבכ"ל התורה כו"ה אין שליח לדבר עבירה הכא יש שליח לדבר עבירה מאי טעמא וטבחו ומכרו מה מכירה דלא אפשר דלאו על ידי אחר אף טביחה ע"י אחר מחייב.

איתא במכילתא (משפטים), 'לפי שמצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו, אבל כאן (ברציעה) הוא ולא שלוחו'.

צ"ע מדוע לא בעי נמי טפי אי מצי פטר נפשי' ולהביא עולת העוף בשותפות עמו לר' אלעזר בן עזריה או כשב בשותפות לרבנן ע"כ.

וכתב בנו, הגאון רבי גרשון זצ"ל בעל שו"ת משיב דברים בהג"ה (שם):

לא זכיתי להבין הקושיא, הלא שם הראשון מחויב על כל פנים להביא עולה לבדו כאשר נדר, ואם משתתף עם אחר בוודאי לא יצא ידי נדרו, א"כ גם הגנב אינו יוצא במשתתף עמו עד שיביאו עליו קרבן בפני עצמו וצ"ע.

דף ע"ט ע"א

בגמ': גנב והקדיש גנב והקיף גנב והחליף גנב ונתן במתנה גנב ופרע חובו גנב ופרע בהקיפו גנב ושלח סבלונות בבית חמיו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.

כתבו בתוספות (ד"ה גנב), 'ואיירי בקדשי בדק הבית, דלא שייך למימר מעיקרא תורה דראובן והשתא תורה דראובן, כמו בקדשי מזבח שקרבן קרב לכפר על הבעלים, ונשחט לשמו, ושם בעליו עליו'.

במשך חכמה (פר' בחוקותי) דקדק בלשון הכתוב, דלגבי הקדש נאמר (ויקרא כז, יג), 'ואם גאל יגאלנה ויסף חמישיתו עליו', ואילו לגבי בשדה אחוזה נאמר (שם יט) 'ואם גאל יגאל את השדה המקדיש אותו', דייקה התורה לכתוב 'המקדיש', ולמה בהקדש לא נאמר 'המקדיש'.

אלא משום דבהקדש בדק הבית יצא הדבר מרשותו לגמרי ואין לו בו זכות יותר מאחר, כמו שכתבו בתוספות, אבל קדשי מזבח עדיין שם בעלים עליהם, ולכן עדיין השור על שם של ראובן נקרא, לפיכך אינו חייב ארבעה וחמשה אם הגנב הקדישו למזבח.

לפי זה מדויק היטב, דלכן בקדשי בדק הבית כשדה אחוזה, הדגישה התורה 'המקדיש', ללמדינו שהוא זה המקדיש ואין לו יותר זכויות כבעלים אלא כאחר הוא, אבל בהקדש שמדובר באופן שהקדיש תמימים ונפל בהם מום, שיש לו זכות בעלים, בזה לא כתב התורה המקדיש אלא סתמא, משום דהוא באמת גם בעלים חוץ ממקדיש.

★★